

Manuál na používanie prehľadnej

Doporučenej databázy vybraných nebezpečných látok,

ktoré spadajú pod

Smernicu 96/82/ES z 9. decembra 1996 o kontrole veľkých nebezpečenstiev zahŕňajúcich nebezpečné látky -

Seveso II

Úvod

Celá legislatíva týkajúca sa prevencie závažných priemyselných havárií na Slovensku (zákon č. 261/2002 Z.z. o prevencii závažných priemyselných havárií a o zmene a doplnení niektorých zákonov) a v EU (Smernica 96/82/ES z 9. decembra 1996 o kontrole veľkých nebezpečenstiev zahŕňajúcich nebezpečné látky - Seveso II) sa týka podnikov, ktoré vo svojom areáli skladujú, vyrábajú, alebo inak manipulujú s vybranými nebezpečnými látkami (VNL).

Množstvo týchto VNL, ktoré sú explicitne menované v tab. I prílohy č. 1 zákona č. 261/2002 Z.z., alebo ktoré vykazujú jednu a viac vlastností uvedených v tab. II prílohy č. 1 zákona č. 261/2002 Z.z. sú hlavným prvkom, na základe ktorého prevádzkovateľ zaradia podnik do kategórie A, alebo B. Preto je potrebné poznať klasifikáciu chemických látok, ktoré sa v podniku nachádzajú. Väčšinou sa na ten účel dá použiť karta bezpečnostných údajov (KBU) spracovaná podľa zákona č. 163/2001 Z.z. o chemických látkach a prípravkoch, ktorých súčasťou je klasifikácia látky. V Európskom spoločenstve bola na tento účel vydaná kompetentnými úradmi v EU doporučená databáza, ktorá klasifikuje vybrané nebezpečné látky, teda priraduje im určité vlastnosti, ktoré spadajú pod Smernicu Seveso II a aj zákon č. 261/2002 Z.z (pre slovenské podniky). V EU bola vydaná najsamprv prvá verzia databázy a následne jej dodatok. Forma a štruktúra pôvodnej databázy, ktorá bola dodaná z EU, bola z hľadiska praktického používania neprehľadná a ťažko sa v nej údaje vyhľadávali (bola organizovaná ako textové údaje v tabuľke) - pri počte riadkov viac ako 1000 je zrejme, že bolo neľahké v nej lokalizovať danú látku a priradiť jej vlastnosti, na základe ktorých je klasifikovaná. Vzhľadom na pôvodnú verziu tejto databázy a na jej neskorší dodatok boli tieto označené v slovenskej verzii ako časť 1 a časť 2 (dodatok).

Predkladaná doporučená databáza chemických látok klasifikovaných ako VNL pre potreby naplnenia požiadaviek Smernice Seveso II má pomôcť všetkým dotknutým užívateľom v orientácii medzi chemickými látkami.

Štruktúra prehľadnej doporučenej databázy VNL

Už pri vypracovávaní slovenskej verzie doporučenej databázy bol kladený veľký dôraz na striktné dodržanie formy a údajov v nej uvedených. Táto databáza je doporučená, teda nebolo možné do nej svojvoľne zasahovať menením, pridávaním, prípadne odstránením niektorých údajov (napr. údajov, ktoré boli nekompletné - tieto boli ponechané v pôvodnom stave).

Predkladané riešenie projektu na vytvorenie prehľadnej databázy tiež striktné zachováva jej objem a obsah. Bol však zvolený iný prístup k prezentácii údajov. Prehľadná databáza zachováva štruktúru pôvodnej verzie:

- zoznam všetkých látok - predstavuje pôvodný zoznam
- zoznam všetkých látok (2) - predstavuje dodatok
- zoznam pomenovaných látok - predstavuje pôvodný zoznam
- zoznam pomenovaných látok (2) - predstavuje dodatok
- jednotlivé zoznamy látok podľa vlastností - predstavuje pôvodný zoznam
- jednotlivé zoznamy látok podľa vlastností (2) - predstavuje doplnok

Pôvodná databáza a jej dodatok (označený ako (2)) predstavujú určitý zoznam VNL, čo však neznamená, že látky ktoré v nej nie sú uvedené, nepatria medzi VNL, ak vykazujú jednu a viac vlastností uvedených v tab. II prílohy č. 1 zákona č. 261/2000 Z.z. Je zrejme, že pokryť v jednej databáze všetky existujúce VNL nej je možné.

V predkladanej prehľadnej databáze sú údaje o látkach prezentované prehľadnejšie ako v kompaktnej tabuľke: jednotlivo s možnosťou vytlačiť výstup.

Riešenie prehľadnej databázy

Prehľadná databáza je riešená vo formáte "*.html" napojenom na textové súbory s údajmi, ktorý je v počítači užívateľa spracovaný aplikáciou Microsoft Internet Explorer. Tento prístup bol zvolený pretože

- aplikácia Microsoft Internet Explorer patrí k štandardnej výbave počítačov s operačným systémom Windows, užívatelia ho vedia používať,
- drvivá väčšina (viac ako 99 %) užívateľov používa platformu Windows a teda majú aj Microsoft Internet Explorer v ktorom môžu používať predkladanú prehľadnú databázu VNL,
- predkladanú prehľadnú databázu nie je potrebné inštalovať do počítača, len umiestniť do zložky súborov a priamo používať - je minimálne softvérovo náročná,
- predkladaná prehľadná databáza bude môcť byť umiestnená na serveri objednávateľa, kde bude voľne prístupná užívateľom cez sieť Internet,
- vzhľadom na malý objem dát bude práca s ňou rýchlejšia aj na slabších počítačoch napojených na Internet cez analógový modem,
- skomprimované súbory, z ktorých databáza pozostáva sa budú môcť distribuovať aj na disketách (nebude treba napalovať CD nosiče)

- ...

Spracovanie predkladanej prehľadnej databázy vo formáte "*.html" má aj ďalšie výhody, ktoré zabezpečia jednak bezproblémové a pohodlné užívanie, ako aj iné možnosti:

- vyhľadávanie záznamov a ich prezentáciu pomocou kľúčového slova, ktoré zadá užívateľ (celý, alebo časť názvu VNL),
- triedenie a zoradovanie záznamov podľa kritérií užívateľa (napr. abecedné poradie, poradie indexových čísel...)
- tlačenie záznamov, ktoré užívateľ vyhľadal...

Ako používať prehľadnú databázu

Spustenie databázy

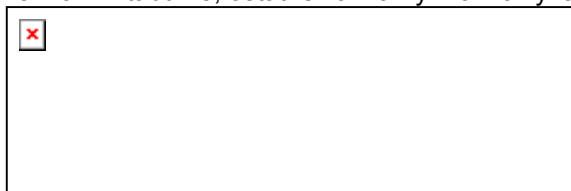
1. Po vložení dátového nosiča (CD, alebo diskety) do mechaniky, prehladnite si jej obsah v aplikácii, ktorú používate na správu súborov.
2. Spustíte súbor Seveso1DB.exe.
3. V dialógovom okne, ktoré sa objaví, do horného textového okna vpíšete umiestnenie, kde si prajete mať uloženú databázu a kliknite na "Extract".
4. Po ukončení rozbaľovania súborov do požadovaného umiestnenia spustíte súbor "Popis.htm".
5. otvorí sa aplikácia Microsoft Internet Explorer a úvodná stránka databázy:

Používanie databázy

Na ľavej strane obrazovky je umiestnená lišta s odkazmi na jednotlivé zoznamy látok.

- Kliknutím na "Všetky látky" sa objaví iná stránka, ktorá obsahuje zoznam všetkých látok, ktoré tvoria pôvodnú databázu. Pre väčšiu prehľadnosť sa zobrazí 1. záznam v tabuľke, ostatné záznamy možno vyvolať kliknutím na šedé tlačidlo "> "
- Kliknutím na "Všetky látky (2)" sa objaví iná stránka, ktorá obsahuje zoznam všetkých látok, ktoré tvoria dodatok k pôvodnej databáze. Pre väčšiu prehľadnosť sa zobrazí 1. záznam v tabuľke, ostatné záznamy možno vyvolať kliknutím na šedé tlačidlo "> "
- Kliknutím na napr. "Oxidujúce" sa objaví iná stránka, ktorá obsahuje zoznam látok, ktoré vykazujú vlastnosť 3. Oxidujúca v pôvodnej databáze. Pre väčšiu prehľadnosť sa zobrazí 1. záznam v tabuľke, ostatné záznamy možno vyvolať kliknutím na šedé tlačidlo "> "
- Kliknutím na "Oxidujúce (2)" sa objaví iná stránka, ktorá obsahuje zoznam látok, ktoré vykazujú vlastnosť 3. Oxidujúca, ktoré tvoria dodatok k pôvodnej databáze. Pre väčšiu prehľadnosť sa zobrazí 1. záznam v tabuľke, ostatné záznamy možno vyvolať kliknutím na šedé tlačidlo "> "

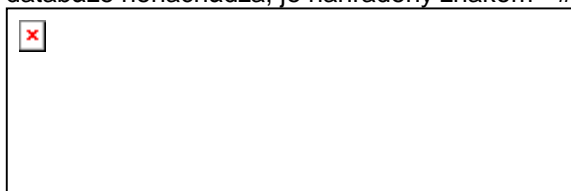

Týmto spôsobom si užívateľ zvolí zoznam látok v ktorom chce hľadať látku, ktorú chce klasifikovať. Kliknutím na príslušný zoznam VNL sa vyvolá stránka, ktorá obsahuje prvý záznam v zozname s príslušnými údajmi. Obsahuje

- jedno rolovacie okno určené na triedenie a zoradovanie záznamov podľa Kritérií uvedených v rolovacom

okne

- jedno textové okno určené na vpísanie kľúčového slova (celého názvu, prípadne jeho časti), ktoré chce užívateľ v zozname nájsť
  - hypertextový odkaz na inú stránku, ktorá zoznam látok prezentuje ako súvislú tabuľku
  - tlačidlá na ovládanie pohybu po jednotlivých záznamoch
  - " << " - po kliknutí sa zobrazí prvý záznam zoznamu
  - " < " - po kliknutí sa zobrazí predchádzajúci záznam v poradí
  - " > " - po kliknutí sa zobrazí nasledujúci záznam v poradí
  - " >> " - po kliknutí sa zobrazí posledný záznam zoznamu
  - údaje o charakteristikách látky, jej vlastnostiach, klasifikácii, R-vety, prípadne koncentračné triedy
- Návod na obsluhu jednotlivých spomenutých častí stránky je jej súčasťou. Kliknutím na ikonu "Tlačiť" v paneli nástrojov Microsoft Internet Explorer sa zobrazený záznam vytlačí. V prípade, ak sa nejaký údaj v databáze nenachádza, je nahradený znakom "#".

Ak užívateľ klikne na rolovacie okno "Zoradiť podľa:", rozbaliť sa zoznam kritérií, podľa ktorých je schopný záznamy zoradiť. Výberom možnosti "Názov" budú záznamy zoradené podľa abecedy (najprv čísla, potom písmená), výberom možnosti "CAS 1" budú záznamy zoradené podľa hodnoty CAS čísla 1, atď.

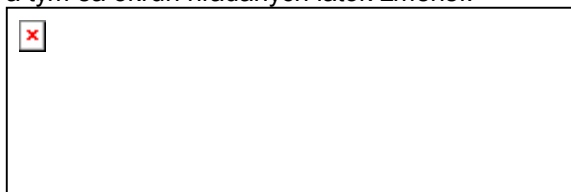
Textové okno slúži na zadávanie (vpísanie) kľúčových slov pre vyhľadávanie medzi záznamami. Hľadanie sa aktivuje kliknutím na tlačidlo "Hľadať!". Je veľmi dôležité, aby užívateľ vedel vhodne zadať kľúčové slovo

- vyhľadávanie je postavené takým spôsobom, že program pri lokalizácii vyhovujúcich záznamov hľadá len reťazecm ktorý zadal užívateľ. Znamená to

- ak užívateľ zadá kľúčové slovo "oxi", program vyhledá všetky záznamy v ktorých sa vyskytuje časť slova "oxi", teda , propén**oxid**, **oxydy**, **oxid**, per**oxid**, per**oxydy**, hydro**oxid**, hydro**oxydy**, atď., pretože hľadaný reťazec "oxi" je súčasťou názvu,

- ak užívateľ zadá kľúčové slovo "oxydy", program vyhledá všetky záznamy v ktorých sa vyskytuje hľadaný reťazec "oxydy", teda **oxydy**, hydro**oxydy**, per**oxydy**. Nezobrazí už napr. peroxid, pretože slovo peroxid neobsahuje hľadaný reťazec "oxydy"

Tento prístup bol zvolený preto, aby užívateľ nemusel pri hľadaní zadávať celý názov. Zadá len jeho časť a tým sa okruh hľadaných látok zmenší.

V zoznamoch látok (okrem zoznamov "Všetky" a "Pomenované") je možné záznamy zobrazit' vo forme tabuľky kliknutím na "Všetky záznamy v tabuľke". Zoznamy "Všetky" a "Pomenované" sa nedajú prehliadať vo forme tabuliek, pretože sú veľmi obsiahle, čo znižuje kvalitu práce s nimi. V tabuľkovom zobrazení sa dá so záznamami pracovať (zoradovať a triediť) rovnako ako v prípade jednotlivých záznamov.

Na všetkých stránkach sa v pravom hornom rohu nachádza hypertextový odkaz "Návod". Kliknutím naň užívateľ otvorí okno s týmto textom, ktorý slúži ako manuál pre prácu s prehľadnou databázou.